



LES REFORMES DE GORBATXOV SÓN EL MODEL DELS MANIFESTANTS

## El poble xinès exigeix 'perestroika'

Milions de xinesos han aprofitat la recent visita del líder soviètic, Mikhaïl Gorbaxov, del 15 al 18 de maig, per exigir *perestroika*, és a dir, la democratització del règim i el rejueniment de la classe dirigent.

Antoni Reig

**E**l dia 17 va ser la culminació del moviment popular. Una multitud, estimada en uns dos milions de persones, es va reunir a la plaça de Tian Anmen de Pequín mentre altres desenes de milers de xinesos es mobilitzaven pels mateixos objectius en altres ciutats del país. Rius de gent van confluïr aquell dia, pacíficament, a l'esmentada plaça i van eclipsar informativament la presència de Gorbaxov a Pequín i les

seves noves propostes desarmamentistes.

La protesta va assolir tanta unanimitat que els màxims dirigents van veure's obligats a baixar del seu pedestal per fer un gest de cara a l'opinió pública. Així, el dia 18, el secretari general del partit, Zhao Ziyang, i el primer ministre, Li Peng, visitaven alguns dels estudiants hospitalitzats a causa de la seva vaga de fam que intenta forçar el diàleg amb les autoritats, mentre al carrer continuaven les massives i pacífiques mobilitzacions que, a més d'es-

tudiants, obrers i treballadors en general, també van aplegar a periodistes i fins i tot a militars.

L'home fort del règim postmaoista, Deng Xiaoping, quedava debilitat i la seva desaparició política era demanada pels carrers.

L'espurna que va posar en marxa el mecanisme de les diàries mobilitzacions de masses, van ser els estudiants de Pequín en començar a portar les seves reivindicacions en favor de la democràcia, la llibertat i contra la corrupció del règim i els seus màxims dirigents als carrers de la capital xinesa. I el moviment iniciat pels estudiants va anar obtenint un ressò i un suport cada dia més massiu per part de tota la població. Això desbordà el règim i sorprengué la classe dirigent, la qual, davant la visita de Gorbaxov, que segellà al màxim nivell possible la reconciliació Xina-URSS, no va atrevir-se a emprar la força per deturar les reivindicacions i el moviment estudiantil.

La *perestroika* de Gorbaxov és el model dels manifestants xinesos i el líder soviètic, el seu líder. Perquè a la Xina van iniciar-se les reformes econò-

miques abans que a l'URSS, però sense canviar per a res el sistema polític ni tocar els dirigents. En canvi, a l'URSS, el nou líder ha fet una neteja a fons del personal dirigent i ha reformat el sistema polític en sentit democratitzador, com han demostrat les recents eleccions al Congrés dels Diputats del Poble. A més, la lluita contra la corrupció a l'URSS forma part del paquet reformista que pretén donar una major eficàcia al sistema productiu i posar fi a les màfies que s'havien format a l'ombra del poder.

La Xina postmaoista dirigida per Deng Xiaobing ha obert la mà i ha impulsat la reforma econòmica, fins al punt que ja han sorgit milionaris mentre apareixia el fenomen de l'atur i el de la inflació. Però la immobilitat més absoluta ha estat imposada en el pla polític, cosa que ha garantit a l'envel·lida classe dirigent els seus llocs de poder. Ara els estudiants i la població en general volen modificar aquesta situa-

ció. De fet són més coherents que Deng Xiaobing, perquè les reformes econòmiques exigeixen reformes polítiques per a ser plenament eficaces, com s'ha demostrat no sols a l'URSS sinó a Hongria i Polònia.

Aquesta agitació popular, que va anar creixent fins la visita de Gorbaxov a Pequín, ha tapat en part un fet de gran importància en l'escena internacional, com és ara la reconciliació oficial Xina-URSS després de trenta anys de trencament de relacions. El retrobament entre els dos gegants del món comunista altera els equilibris polítics, no sols al continent asiàtic sinó a tot el món, perquè, des dels anys seixanta, la Xina maoista havia efectuat un procés d'acostament vers els Estats Units mentre s'enfrontava, fins i tot militarment, amb l'URSS. Ara es produeix un reequilibri sense tornar a la situació preexistent abans del trencament que era d'aliança amb l'URSS i d'enfrontament amb els EUA.

La cimera Deng-Gorbaxov va ser la primera en trenta anys ja que la precedent va ser a finals del 1959 entre Mao Zedong i Nikita Khruixtxov a Pequín, però el procés s'havia iniciat el 1986 en efectuar el líder soviètic el primer d'un seguit de gestos de bona voluntat vers la Xina. Primer va ser la proposta de retirada de tropes de la frontera comuna i de Mongòlia; després, l'acceptació d'incloure en el tractat d'eliminació dels míssils d'abast mitjà amb els EUA, els desplegats a la part asiàtica soviètica, dirigits contra Xina i Japó. Va seguir l'acord sobre retirada militar d'Afganistan i va culminar amb les converses per assolir una retirada total de les tropes ocupants vietnamites de Kampuchéa. Ha estat un camí llarg el que ha portat a la cimera i la reconciliació, però fructífer, perquè ha servit per desactivar un seguit de conflictes a l'escena asiàtica i iniciar processos pacificadors a l'Afganistan i Kampuchéa. □

DIARI D'UN VIATGE ACCIDENTAT

## Xina crida llibertat

El periodista Xavier Domingo, que acompanyà Jordi Pujol en la recent visita que el president de la Generalitat catalana realitzà a la Xina, escriu en exclusiva per a EL TEMPS, les seues impressions sobre les manifestacions dels estudiants xinesos demanant llibertat i democràcia.

Xavier Domingo (Pequín)

**E**n una Xina gairebé del tot malme-sa pels anys d'il·luminisme utòpic maoista, oberta ara al capital occidental, el jovent universitari es manifesta i crida pel pluripartidisme, la llibertat de premsa, contra la corrupció, el nepotisme del sistema i la incompetència dels dirigents, i demana el cap dels responsables de la inflació galopant i de l'atur creixent a les grans ciutats.

Mao deia: «Prioritat a la política revolucionària sobre la producció». Deng Xiaobing contradiu: «Primer la producció, la política en segon lloc». l'envaïen de nou: els *tigres* asiàtics, els empresaris». És acabar amb el mite marxista del proletariat com a classe motriu del progrés.

A tot Xina, poc més d'un milió d'universitaris, amb un nivell d'ensenyament baix. Mao, durant la Revolució Cultural, va tancar les universitats per deu anys. Ara Xina ho paga car. Segons xifres oficials confessades, a Xina creix l'analfabetisme, per manca d'ensenyants. Un 20 per cent de xi-

nesos no saben ni llegir ni escriure, segons dades del règim. En canvi, un nombre considerable dels actuals estudiants rebels han gaudit de beques als EUA, al Japó, a Hong Kong, a França... Han vist món, ho han explicat als seus companys i volen per a Xina el que han vist arreu.

L'arma ofensiva i defensiva dels estudiants xinesos és clara: el futur és seu. Enfront dels buròcrates esclerosats i ignars d'un partit podrit per la corrupció (visible, quotidiana i gens dissimulada), ells són la clau d'una Xina moderna i competitiva davant dels gegants econòmics que la rodegen i ja l'envaïen de nou: el *tigres* asiàtics, Japó davant de tots.

La tàctica de les manifestacions pacífiques ha donat bons fruits. Deng, en plena crisi de contradiccions, llança amenaces que no s'acompliren i s'imposà el criteri dels moderats i partidaris del diàleg (al cap i a la fi, amb els seus propis fills). Deng Xiaobing apareix com el gran perdedor dels esdeveniments.

De fet, una reacció brutal del poder hauria precipitat els contactes dels es-



La llibertat és un clam generalitzat.

tudiants amb els obrers i els funcionaris, que són l'estament més perjudicat per la crisi econòmica i per la inflació. Es van veure, a vegades, policies aplaudint les paraules dels universitaris a les manifestacions.

S'especula molt sobre què hi ha darrere del moviment d'estudiants xinès.

Jo buscaria la clau a Hong Kong i tractaria de trobar la llum en la perspectiva del 93, quan s'acabi el domini anglès i comenci el de Pequín en la riquíssima illa.

Hong Kong és una bomba atòmica capitalista sota el cul de la Xina Popular. I és Xina. Una Xina de xinesos rics a l'avantguarda de les finances, dels negocis, de l'empresa, de les transaccions borsàries, del comerç a gran escala, de la més avançada tecnologia al servei del profit. Un *tigre* de força in-